

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

<p>Vse spise, v oceni poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.</p> <p>Rokopisov ne vračamo.</p> <p>Vse pošiljatve je pošiljati franco.</p>	<p>Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.</p> <p>Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2.—.</p> <p>Za reklamne notice, pojasnila, poslana, raspise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poština še 50 K.</p>	<p>Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1 * 50 — za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.</p> <p>Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.</p> <p>Telefon uredništva št. 312.</p>	<p>Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I</p> <p>Poštni čekovni urad št. 11.197.</p> <p>Reklamne tije so proste poštnine.</p>
---	---	--	---

JAKOB DIMNIK:

Naš prijatelj dr. Ivan Tavčar.

Kako malo jih je, ki se morejo s ponosno samozavestjo ozirati na svojo preteklost ter uživati pod plodonosnim drevom lastnega dela in zaslug dostojen počitek — otium cum dignitate. Eden izmed teh srčnih mož je gotovo naš prijatelj **Dr. Ivan Tavčar**, ki je praznoval dne 28. avgusta svojo rojstno sedemdesetletnico in dne 29. avgusta pa svoj sedemdeseti god. Njegove zasluge za slovenski narod so tako ogromne, da bo slovelo njegovo ime v zgodovini slovenskega naroda na vekov veke. S ponosom se ozira danes naš ljubljenski jubilar na svojo plodno preteklost, s prijaznim in smešljajčim obrazom zre tudi v bodočnost, ker je lahko prepričan, da si je postavil s svojim delom na literarnem in političnem polju in pa tudi kot človek najboljšega srca med slovenskim narodom tak spomenik, ki ga ne bo nikdar ogledal in izpodjedel časa zob! Blagor mu!

Med mnogimi prijatelji, ki so se zasluznemu jubilarju ob njegovi sedemdesetletnici poklanjali in mu izražali svoje najodkritosrčnejše čestitke in voščila, prihaja tudi slovensko napredno učiteljstvo z gorečo željo in prošnjo, naj nam dobrotno nebo ohrani našega odkritosrčnega prijatelja in dobrotnika v veliko korist slovenskega naroda in posebej še v korist slovenskega naprednega učiteljstva do skrajnih mej človeškega življenja. Bog daj!

Nikdar ne bomo pozabili napredni učitelji, kako goreč zagovornik in zaščitnik nam je bil jubilar **dr. Ivan Tavčar** v tistih časih, ko sta Šušteršič in Lampe vtihala svoj bič nad glavami napred. učiteljstva in nam numerirala kosti. Marsikdo bi bil vsled družinskih razmer omah-

nil vsled prehudega pritiska in Bog ve, kaj bi se zgodilo s slovenskim šolstvom in učiteljstvom, ko bi ne bili imeli župana dr. Ivana Tavčarja, deželnega in državnega poslanca dr. Ivana Tavčarja, deželnega odbornika dr. Ivana Tavčarja in člana deželnega šolskega sveta dr. Ivana Tavčarja. Na vseh teh mestih je naš prijatelj dr. Ivan Tavčar z največjo gorečnostjo zastopal koristi slovenskega šolstva in slovenskega naprednega učiteljstva, ki ga bo nosilo zapisanega v svojih hvaležnih srcih do konca dni. In ko bo zgodovinar pisal boj naprednega učiteljstva s klerikalizmom, bo zapisal dr. Tavčarjevo ime v to zgodovino z zlatimi pismeni. Zato kličemo iz dna srca: Slava jubilarju dr. Ivanu Tavčarju!

lv. D.:

Pašičevo stališče o vprašanju državnega uradništva in učiteljstva.

Ministrski predsednik Pašič je te dni podal temeljno formulo, na kateri naj se reši uradniško vprašanje in je hkrati povdarjal nužnost rešitve tega vprašanja. Njegovo stališče se točno krije z našimi naziranjmi, ki smo jih imeli čisto priložnost izraziti v našem glasilu in na katerem stališču stojimo še danes glede personalne stanovske politike. Tudi šolsko personalno politiko zadevajo predsednikove besede in ravno prosvetno uradništvo, t. j. učiteljstvo, naj bi bilo najbolj opravičeno politično strankarskih vplivov, ki ga ovirajo, da se ne more povzpeti na ono višino vzvišenosti v prosvetnem delu in poklicu, ki bi jo moralo imeti — v korist narodu in državi.

Izjava ministrskega predsednika je sledeča: »Vsed osebni uradniški vprašanj pride čisto do nesoglasja in celo do

formalnih kriz v situaciji. Vse to se godi zato, ker je naše uradništvo razdeljeno po strankah in kot tako večkrat ni na oni višini objektivnosti, na kateri bi moralo biti. Zato je treba hitro izdelati zakon o uradništvu, ker mora biti uradnik samo državni uslužbenec in se ne sme vtikati v politiko.«

Personalna vprašanja so tudi med učiteljstvom najdelikatnejši del šolske politike, ker jih politične stranke izrabljajo in zlorabljajo najbolj potem šolskih korporacij in uprave v ojačenje svojih strankarskih namenov. V tem smislu se nanašajo besede ministrskega predsednika glede osebnih uradniških vprašanj tudi na učiteljstvo.

Ako hoče imeti država dobro učiteljstvo tedaj ga mora oprostiti izrabljanja in zlorabljanja njegovega prosvetnega dela in poklica od političnih strank. Politične stranke bi morale postaviti kulturni interes države nad strankarske interese in bi morale uresničiti učiteljska in prosvetna vprašanja strogo le na podlagi načela socialne pravičnosti in eksistenčnega prava, odgovarjajočega važnosti socialnega dela in socialni stonji učiteljstva.

V ta namen je treba v prvi vrsti uvesti strogo objektivnost v šolske korporacije in upravo, jo oprostiti prevelikih politično-strankarskih vplivov ter tako dvigniti njih avtoriteto stroge objektivnosti.

Za izid iz te situacije je slovensko učiteljstvo že stavilo svoj konkretni predlog v načrtu šolskega zakona na ta način: da se poleg šolskih korporacij in vzajemno z njimi osnujejo tudi učiteljske zbornice, katerim se poleg drugega delokroga odkazuje personalna vprašanja kot samoupravna vprašanja.

Učiteljske zbornice bi bile znatna olajšava šolski upravi in bi odgovarjale

tudi duhu moderne in demokratične državne šolske uprave.

Tudi narodno - prosvetno in gospodarsko delo učiteljstva je potreba dvigniti iz gonje politično strankarskih bojev in izrabljanja na ta način, da ga država prevzame pod svoje okrilje in mu da značaj nestranskega, oficijoznega uradnega posla.

Narodno - prosvetno in gospodarsko delo je dobilo pri nas absolutni strankarski značaj. In ravno radi tega dela se je vršila proti učiteljstvu med masami naroda od strani političnih strank največja gonja in demagogija.

Mesto da bi rastele ugled učiteljstva med narodom ravno zaradi izvenuradnega narodno - prosvetnega in gospodarskega dela, je zaradi istega največ trpel, ker so ga politične stranke izrabljale v demagogijo proti učiteljstvu za svoje politično strankarske smotre in ker so si kulturno delo osvojile tudi kot sredstvo za ojačenje svoje politično strankarske moči.

Narodno - prosvetno, kulturno in gospodarsko delo učiteljstva so taksirale protiaučiteljske politične stranke za vtikane učiteljstva v politiko.

Naša država si je osvojila tudi narodno - prosvetno delo pod svoje okrilje in člen 16 vidovdanske ustave govori jasno: »Vse naprave za izobrazbo so pod državnim nadzorstvom. Država podpira delo za narodno prosveto.«

Državna uprava ima v ta namen za izpeljavo tega dela že delno organizirane posebne oddelke. Gre pa za to, da se ne pridobi dobrine gorenje določbe ustave samo za meščanstvo, temveč da se postavi organizacija te dobrine na najširši temelji za najširše plasti naroda, za priporočilo ljudstvo, ki jih je še bolj potrebno kot inteligencija.

LISTEK

VILKO MAZI: (Epilog.)
Koncertna turneja ljubljanskega učiteljskega zbor ar

Prezrl sem v svojem poročilu tega ali onega, ki je pomogel, da je imel zbor čim najlepšo pot in najboljše uspehe. Ni se zgodilo vedoma in namenoma in zdaj ne bom več popravljal »greha«. Mislim, da so to bolj samoljubne malenkosti, ki med nami nimajo mesta. Kjer gre za dobro stvar, se umaknejo imena.

Potrebno pa se mi zdi, da se poglobim v celotno sliko ter tako najdem nekaj smernic za bodočnost.*

Naš pevski zbor je tako važen faktor v naši organizaciji, da bi se morali tega še vse bolj zavedati, nego se že. Ne samo, da mu je naloga širiti moč in lepoto naše pesni, tudi drugo zadačo ima: dvigati veljavo in ugled našega stanu. Zdi se mi, da so se tega v polni meri zavedali naši tovariši in tovarišice vse od Radgone do Ptuj. Če so se žrtvovali zboru, so se žrtvovali tudi sebi. Zborovi uspehi morejo biti tudi v njihovo korist. Oni za zbor, zbor zanje! Čast jim še enkrat, vsem po vrsti!

* Mimogrede omenim, da sem se udeležil turneje izključno kot poročevalec, zato nisem »sam svoj sodnik.«

Morda nisem samo sanjav optimist, če mislim, da imajo tudi drugi tovariši in tovarišice po naši širni domovini ta lep čut — stanovsko zavednost in ne dvomim, da bodo tudi oni tako storili svojo dolžnost, kadar jim bo zbor ponudil priliko.

Kako pa je v Ljubljani? — Brž se bo kdo oglašil: »Kaj pa skomizgaš tako skeptično? Udeležil sem se koncerta v »Unioni« in zabavnega večera v »Tivoliju«, ali hočeš še več?« Moj odgovor: pre malo je. Če se ne motim, je že Prelovec povedal, da bi bil zbor lahko močnejši po številu. Prav je povedal! Ni zlomek, da bi ne bilo med ljubljanskim učiteljstvom vsaj sto pevskih grl! Še več jih je, ali... Res je in po sebi vem, da ima marsikdo težke ovire: oddaljeno stanovanje, bolehnost in še marsikaj. Koliko pa jih je, ki nimajo drugega nego prazen izgovor! To se pravi: stanovske zavednosti jim manjka. In če jih naleti to moje »skomizganje«, naj pokažejo jeseni, ko se bodo zopet začele pevske vaje, da sem se korenito zmotil in v samo veselje mi bo...
 Da nam mora biti skrb na obstanke zboru, o tem ni nikakega dvoma. Mislimo moramo celo, da pošliemo zbor čez par let v inozemstvo, predvsem k našim slovanskim bratom ob Labi in Visli, pa tudi še dalje. Koliko koristi bi bile take turneje za naš stan! Ali naj bo to samo »música futura«? Nikakor! Ampak beseda, ki naj meso postane! Zbor ima že zdaj lep material, treba mu je le še okrepitve, da

se hkrati zamaše vrzeli sedanega negazmeria glasov in čez par let lahko stopi brez skrbi na vsak svetovni koncertni oder. Seveda zavisi to poleg drugih okoliščin še od dveh »conditio sine qua non«, to je avtoriteta pevovodje in disciplina zboru.

Ali je Juvanec na mestu? Če ni že preveč v letih, morda tudi premlak? Kaj bi leta! Duš in srce sta morilo življenja. In po tem merilu je Juvanec še čvrst in čil mladenič, čeprav ima že za sabo trideset let trde službe. Vselej dovzeten za dobro misel, vedno poln inicijative, graciozen v kretnji, dokraja orientiran v naši glasbeni literaturi, moister ritma, priljubljen komponist, torej same vrline. Samo premlak da je? No, jaz ne vem, čemu bi se ne dalo opraviti tudi brez robatosti in rohenja? Niso bile slabe »Hubadove vaje« ali to je nekaj čisto individualnega, da še kopije ne prenese. Klavirni zbor, če mu je treba biča, če nima sam v sebi tiste sile, ki se ji pravi disciplina. Juvanec je torej docela na mestu, oče svojemu zboru in danes je stvar taka, da zbor z njim ostane, brez njega pade!

Kako pa je z disciplino zboru? Že v svojih poročilih sem omenil, da še marsikaj manjka. Manjka predvsem stroge solidarnosti, ne povsod, vendar v toliki meri, da je to dostikrat mučno. Steherno samoljubje mora vkrati! Korist skupnosti bodi ideal, vse drugo hekuba! Ne samo korekten nastop na koncertnem oderu, ampak tudi vzorno gibanje v družbi, kjer

se je treba pokazati reprezentanta stanu, ki ima za definicijo samo tri besede »posebljen dober vzgled.« Ta moj očitek gre na rovaš v prvi vrsti letošnjemu zborovemu naraščaju. Prav je, da se pritegnejo zboru učiteljski in vsako leto naj se tako zgodi. Ali če učiteljske ne more (!) dati svojim gojencem potrebne vzgoje, brez koje si bodočega vzgojitelja sploh ne morem misliti, bo moralo pomagati starešinstvo zboru. Hvala Bogu, da smo se gibalno letos med ljudmi, ki morda niso prav opazili napak, koje so mi v misli. Kako pa bi bilo recimo med Poljaki, ki so kot gentlemeni občutljivi kakor seismograph? No, dotlej bo že bolje. Ko se zbor pomnoži (in za to bo treba še kak migljaj od zgoraj!), bo izginilo vse zlo samo od sebe.

Za prihodnje turneje bi nasvetoval, da se koncertni program skrbneje prilagodi krajem, kjer bo zbor nastopal. Naša divna narodna pesem, za koje nas lahko zavida ves svet, naj obdrži prvo mesto. Kjer velja nastopiti pred muzikalno elito, pa naj zbor pokaže, da je kos tudi najmodernejši kompoziciji. In nikoli naj se ne prezre starejših skladb, ki so še vedno lepe in učinkovite, naj mi ne zameri — hlatajoči po nezdravi hipermodernosti, no vsej krivici ogibljejo.

In tako končam. Če sem koga dolgočasil pol počitnice, naj mi ne zameri — tudi pod Golovcem so bili pasji dnevi...